

çalışmaktadırlar. Öğretmenlerini ve anne babalarını örnek almayı tercih edenlerin oranı diğer hiç kimseyi örnek almadığını söyleyenlerin oranına göre çok düşüktür.

➤ Öğrenciler, bir kitapta en çok, kitabın içerik olarak onlara hitap etmesi ve kitabın dilinin anlaşılır olması gibi özelliklere önem vermektedirler.

➤ Örnekleme oluşturan öğrencilerin yüzde altmışına yakını, günlük gazete takip edebildiklerini söylemişlerdir. Araştırma grubunun büyük bir kısmı günlük olarak gazete okumaktadır.

➤ Araştırmaya katılan öğrencilerin yarıya yakını ayda ortalama bir kitap okuduğunu belirtirken, % 3,6'sı ise şimdiye kadar hiç kitap okumadığını söylemiştir. Yine de yarıya yakınının ayda bir de olsa bir kitap bitirdiğini söylemesi sevindiricidir.

➤ Araştırma kapsamına giren öğrencilerin yarıya yakını en son ne zaman kitapçıya gittiğini ve bir kitap satın aldığını hatırlamamaktadır. Bu da bize öğrencilerin çoğunluğunun kitap okuma alışkanlığı olmadığı gibi, kitap satın alma alışkanlığı da edinmediklerini göstermesi açısından önemlidir.

➤ Öğrencilerin yarısından fazlası, son bir ay içinde bir kütüphaneye gitmiştir. Geriye kalanı ise çok uzun süredir kütüphaneye gitmemiştir.

➤ Araştırmaya göre, öğrenciler tarafından çok tercih edilen kitaplar; **“Bir genç Kızın Gizli Defteri Serisi”**, **“Mavi Saçlı Kız”**, **“Harry Potter Serisi”**, **“Şeker Portakalı”**, **“Metal Fırtına”** ve **“Yaş Onyeddi”**, **Yüzüklerin Efendisi Serisi”**, **“Simyacı”**, **“Martı”**, **“İçimizde Bir Yer”**, **“Hayatın İçinden”**, **“Sekizinci Renk”**, **“Beyaz Diş”** gibi kitaplar olmuştur. Bu kitapların –**“Çalhuşu”**, **“Dokuzuncu Hariciye Koğuşu”** ve **“Yaban”** gibi çok tanınmış ve her dönemde en çok okunanlar listesine girmiş kitapları saymazsak– son dönemde popüler olan, reklamı çok yapılan ve gençlik psikolojisini anlatan kitaplar olduğunu kolaylıkla görebiliriz.

➤ Zengin'in (2003) çalışmasında olduğu gibi bu çalışmada da gençlerin en beğendiği yazarlardan biri olarak İpek Ongun çıkmıştır. Zengin, bu kitapların edebî değer olarak pek kıymetlerinin olmamasına rağmen, kolay anlaşılması, gençlerin kendi problemlerini roman kahramanlarının yaşaması, gençlerin hayatlarından örnekler ve onların anlayacağı bir psikolojiyle yazılmaları gibi sebepler dolayısıyla gençler tarafından çok tercih edildiklerini ifade etmiştir.

KAYNAKÇA

Bamberger, R., (1990), **Okuma Alışkanlığını Geliştirme** (Çev.: Bengü Çapar). Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Bircan, İ. ve Tekin, M., (1989), “Türkiye’de Okuma Alışkanlığının Azalması Sorunu ve Çözüm Yolları”, **Ankara Üniv. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 22 (1): 393-410.

Dökmen, Ü., (1994), **Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma**. Ankara: MEB Yayınları.

Esgin, A. ve Karadağ Ö., (2000), “Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı”, **Popüler Bilim**. (Eylül, 2000). 82: 19-23.

Göğüş, B. (1983), “Okumayı Biliyor Muyuz? ” **Öğretmen Dünyası**, C. 4. S.44 s.7-9.

Gönen, M.-Öncü (Çelebi), E. ve Işıtan, S., (2004). “İlköğretim 5., 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi”, **Milli Eğitim Dergisi**, (Güz 2004), 174.

Güleryüz, H., (2002), **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Mavi, S., (1995), **Okuma Hatalarının Okuma Alışkanlığına Etkisi**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halk Eğitimi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Tekışık, H. H., (1992), “Türk İnsanı Niçin Az Okuyor? ”, **Çağdaş Eğitim**, S. 176.

Tosunoğlu, M., (2003), ”Türkçe Öğretiminde Okuma Alışkanlığı ve Çocukların Okuma Eğilimleri”, **Türk Dili Dergisi**, 39.

Turcan, A. İhsan ve Diğerleri, (1999), “Üniversite Öğrencileri Arasında Ders Dışı Okuma Alışkanlık Düzeylerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma”. **4. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi**, C. 1. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.

Yılmaz, B., (1993), **Okuma Alışkanlığında Halk Kütüphanelerinin Rolü**, Ankara: Kültür Bakanlığı Kütüphaneler Genel Müdürlüğü.

Zengin, N., (2003), “Gençlerin Okuma Alışkanlıklarını Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma Hakkında”, **Türklük Bilimi Araştırmaları**, 13: 131-149.

WEB

Gömlüksiz, M. N., (2005), “Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişki Görüşlerinin Değerlendirilmesi” (Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), http://efdergi.yyu.edu.tr/makaleler/cilt_I/ozetler/nuri_ozet.htm! (18.05.2005).

Güçlü, A. O., (1998), “Daha Okumaya Başlamadan”, <http://www.milliyet.com.tr/1998/02/24/yazar/guclu.html> (Erişim Tarihi: 03.06.2005).

İşeri, K., (2005), “Okuma Ediminin Eğitimsel İşlevi”, <http://host.nigde.edu.tr/kiseri/Makaleler/Okuma-1-6.doc> (Erişim Tarihi: 18.05.2005).

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ ÖĞRENCİLERİNİN ÇOCUĞA BAKIŞ AÇILARININ BAZI DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

CEYLAN, Şehnaz* -ULUTAŞ, İlkay** -ÖMEROĞLU, Esra***
TÜRKİYE/TURÇIA

ÖZET

Çocuk, kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılması bakımından önemli bir değere sahiptir. Yetişkinlerin çocuğa bakış açısı onların deneyimlerinden, eğitim düzeylerinden ve içinde buldukları kültürel değerlerden etkilenebilmektedir. Çocuğu birey olarak algılama kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Değişen toplumsal ve kültürel yapı içerisinde çocuğa olan bakış açısı da farklılık göstermektedir. Çocuk, ülkenin kültürüne özgü bakış açısından etkilenebilmektedir. Batı kültüründe, çocuk yetiştirirken bireyselleşmesine önem verilmekte ancak doğu toplumlarında aile ve toplumun değer yargılarına önem verilmektedir. Çocuğa karşı olumlu bakış açısının oluşması, çocuğun ileride kendine güven duyan, olumlu benlik imajı gelişmiş, kendini rahatlıkla ifade edebilen ve başkaları ile iş birliği yapabilen bir birey olmasını sağlayacaktır. Bu bakımdan gelişim ve öğrenmenin hızlı olduğu okul öncesi çocuklarına eğitim verecek olan öğretmenlerin de çocuğa karşı bakış açılarının olumlu olması önemli olmaktadır.

Bu çalışma, okul öncesi dönem çocuklarına eğitim verecek birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğretmen adaylarının çocuğa bakış açılarının bazı değişkenlere göre incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemini, Ankara ilinde bulunan üniversitelerin okul öncesi eğitimi öğretmenliği programına devam eden 374 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada öğrencilerin çocuğa bakış açılarını değerlendirmek amacı ile araştırmacılar tarafından geliştirilen “Çocuğa Bakış Açısı Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin çocuğa bakış açılarının anne-baba öğrenim düzeyi ve en uzun yaşadıkları yerleşim merkezi gibi değişkenlerden etkilendiği ortaya çıkmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi dönem, çocuğa bakış açısı, çocuk, öğretmen.

* Uzm., Gazi Üniversitesi, Meslekî Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE. e-posta: syayla@gazi.edu.tr; sehnazc@gmail.com

** Dr., Gazi Üniversitesi, Meslekî Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE. e-posta: ilkayulutas@gmail.com

*** Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Meslekî Eğitim Fakültesi, Çocuk Gelişimi Eğitimi Bölümü, Ankara/TÜRKİYE.. e-posta: esraomeroglu@yahoo.com

ABSTRACT

A Study into the Point of Views of the Students of Preschool Teaching over Child Depending on Some Variables

Child has a significant value in terms of transferring cultural merits into the generations. The point of views of adults could be affected by their experiences, education levels and cultural values they are in. Perceiving child as an individual varies from one culture to another. The point of view for child within a changing social and cultural structure varies as well. Child is affected by the point of view peculiar to the culture of the country. Individualization of child while growing him up is regarded importantly in western culture, whereas family and value judgments are of more importance in eastern societies. Creating a positive point of view for child will help him become an individual confiding himself with an improved personality image, being able to express himself easily and being able to cooperate with others in the future. Within this perspective, the fact that teachers to teach children of preschool education where development and learning is quite fast are positive towards children is rather important.

This study aims at examining the points of views of pre-service teachers at first, second, third and fourth grades who will teach the children of preschool education depending on some variables. The sampling of the study consists of 374 students attending to program of preschool education teaching of the universities in the city of Ankara. "The Inventory of Point of View Towards Child" developed by the researches was used in order to evaluate the point of views of the students. As a result of the study, it was found that the point of views of the students of preschool education are affected by such variables as parent education level and the location where he lived the longest. Some recommendations were given depending on the findings obtained.

Key Words: Preschool education period, point of view towards child, child, teacher.

GİRİŞ

Erken çocukluk dönemi, yaşam zincirinde bireyin gelişim temellerinin atıldığı dönemdir. Türk toplumunda çocuk olgusu konusunda geleneksel değerlerle toplumsal gerçekliğin paralel gelişmediği gözlenmektedir. Toplumsal kültürde çocuk, aileyi değerli kılan; sevgi, neşe ve mutluluk sağlayan bir varlıktır. Çocukluk kavramı, diğer toplumsal kavramlar gibi norm ve değerlere göre göreceli olarak belirlenmektedir. Hem çocukluk yaşantısı, hem de çocukluk kavramı yüzyıllar boyunca değişim göstermiştir. Eski toplumlarda, çocukluk yaşamın farklı bir dönemi olarak görülmüştür. Çocukluğun yaşamın daha sonraki dönemlerinde gelişimin temelini oluşturduğu düşünülmemiştir. (Akyüz, 2001; Doğan, 2001).

Ancak, toplumsal ve kültürel yapının değişmesiyle, toplumların çocuğa olan bakış açısı da farklılık göstermiştir.

Günümüzde, eğitim ve bilim alanındaki yenilikler sonucu, toplumların çocuğa olan bakış açısı, davranışları ve duyguları değişerek, çocuk bir birey olarak algılanmaya başlanmıştır. Çocukların mutlu ve sağlıklı bireyler olmalarının, yetişkinler tarafından çocuklara gösterilen sevgi ve kabul davranışlarına bağlı olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca, çocukluk dönemi özel bir yaşam dönemi olarak görülerek, bu dönemde verilen sevgi, ilgi ve kaliteli eğitimin ilerleyen yaşlarda kendine güven duyan, olumlu benlik imajı gelişmiş, kendini rahatlıkla ifade edebilen ve işbirliği içinde çalışabilen bir birey olmasını sağlayacağı vurgulanmıştır (Tan, 1997; 32; Yılmaz ve diğ., 2006; 410; Yörükoğlu, 2000; 239).

Çocuk tüm gelişimlerine ilişkin temel bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkları ailede kazanmaktadır. Bu açıdan aile, çocuğun bakımı, gelişimi ve eğitiminden sorumlu başlıca kurum olma özelliği taşımaktadır. Aileden sonra, okul öncesi eğitim kurumları çocuğu toplumsal yaşama hazırlamada aileyi destekleyen kurumlar olarak sistem içinde yerlerini almaktadır (Kandır, 2001). Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuğa her bakımdan model olan öğretmenlerin iyi bir şekilde yetiştirilmesi önemli bir konudur.

Öğretmenlik mesleği diğer mesleklere göre, kişisel özellikleri daha belirgin olması gereken bir meslektir. Ayrıca öğretmenlik mesleği, sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini gerektiren profesyonel statülü bir alandır. Bu nedenle, kişiliğin temellerinin atıldığı erken çocukluk dönemi öğretmenlerine daha büyük sorumluluk yüklenmektedir (Alkan, 2000; 12).

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenler; çocuğun gelişimi ve eğitimi hakkında bilgi sahibi olmalı, objektif gözlem yapabilmeli ve alanla ilgili yenilikleri takip edebilmelidir. Ayrıca sabırlı, sorumluluk sahibi, yaratıcı, iletişim becerisi yüksek, hoşgörülü, güvenilir, canlı ve neşeli kişilik özelliklerine sahip olmalıdır (Oktay, 1999; 220; Yaşar, 2006; 256). Bu özelliklere sahip bir öğretmen çocukları olduğu gibi kabul edip onlara sevgisini çeşitli yollar ile anlatabilir. Böylece çocuğa karşı olumlu bir bakış açısı geliştirebilir. Öğretmenlerin çocuğa bakış açıları, yaşamlarında önemli bir yere sahip olan anne-babalarından ve yaşadıkları çevreden etkilenebilir.

Okul öncesi öğretmen adayları, farklı sosyo-kültürel ve ekonomik düzeylerden gelmektedirler. Bu nedenle, öğrencilerin geldikleri aile yapısı ve çevre çocuğa olan bakış açısını etkilemektedir (Aldemir, 2004; 72).

Aktan-Kerem ve Cömert (2005), okul öncesi eğitimin sorunlarının incelenmesine yönelik araştırma sonuçlarında, öğretmenlerin birinci sırada katılmak istedikleri hizmet içi eğitim konusunun çocukları tanıma teknikleri

olduğu belirtmişlerdir. Böylece, öğretmenlerin çocuklara olan bakış açıları çocukları tanımada önemli bir etken olacaktır.

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin çocuğa bakış açılarının anne-baba öğrenim düzeyi ve en uzun yaşadıkları yerleşim merkezi değişkenlerine göre incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem ve Araçlar

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ankara ili merkezinde bulunan üniversitelerin eğitim fakültelerindeki okul öncesi eğitimi öğretmenliği programına devam eden üniversite öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini bu üniversitelerin eğitim fakültelerindeki okul öncesi eğitimi öğretmenliği programına devam eden birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden tesadüfî örnekleme yöntemi ile belirlenen 374 öğrenci oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Veri toplamak amacıyla, öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için “kişisel bilgi formu” ve çocuğa bakış açılarını değerlendirmek amacıyla da araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan “Okul Öncesi Öğretmen Adayları için Çocuğa Bakış Açısı Envanteri” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilmiş Kişisel Bilgi Formu, öğrencilerin sınıfı, yaşı, cinsiyeti, mezun oldukları lise türü, kardeş sayısı, öğrencilerin en uzun yaşadıkları yerleşim merkezi, anne-babaların öğrenim düzeyi gibi demografik bilgileri ortaya çıkarmaya yönelik sorulardan oluşmaktadır.

Çocuğa Bakış Açısı Envanteri: Araştırmada bağımlı değişkeni (çocuğa bakış açısı) belirlemek için “Çocuğa Bakış Açısı Envanteri” kullanılmıştır. Ulutaş, Ceylan ve Ömeroğlu (2007)’ tarafından geliştirilmiş olan “Çocuğa Bakış Açısı Envanteri” öğrencilerin çocuğa bakış açılarını belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Envanter, çocuğun varlığına, fiziksel özelliklerine, motor özelliklerine, bilişsel ve dil özelliklerine, sosyal-duygusal özelliklerine bakış açısı olmak üzere toplam 25 madde ve beş bölümden oluşmaktadır. Ayrıca “Tamamen Katılıyorum”, “Biraz Katılıyorum”, “Hiç Katılmıyorum” biçiminde üçlü derecelendirme şeklinde verilmiştir. Çocuğa Bakış Açısı Envanteri’nin tamamına göre tutarlık derecesi, güvenilirlik katsayısının (Cronbach alfa değeri). 66 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Örnekleme alınan gruptan elde edilen veriler, SPSS istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin çocuğa bakış açıları ile anne-baba öğrenim düzeyi, en uzun yaşadıkları yerleşim merkezi gibi değişkenlerin ortalamaları arasında farkın anlamlı olup olmadığını test

etmek için tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Varyans analizinin anlamlı çıkması durumunda, farkın hangi gruplar arasında anlamlı olduğunu belirlemek için “Tukey Testi” ve “LSD Testi” kullanılmıştır.

Bulgular ve Tartışma

Araştırmada okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin çocuğa bakış açılarının anne-baba öğrenim düzeyi ve en uzun yaşadıkları yerleşim merkezi değişkenlerine ilişkin elde edilen bulgular aşağıda tablolar hâlinde verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya alınan öğrencilerin en uzun yaşadığı yerleşim merkezine göre Çocuğa Bakış Açısı Envanteri’nden aldıkları puan ortalamaları, standart sapmaları ve F değerleri.

Çocuğa Bakış Açısı Envanteri Alt Testleri	Yerleşim Merkezleri	n	Ort.	Std. Sap.	F	p	Turkey Testi*
1. Çocuğun Varlığına Bakış Açısı	(1) Şehir merkezi	199	9.45	1.08	3.070	.04*	(2-3)
	(2) İlçe merkezi	134	9.51	.85			
	(3) Kasaba	41	9.07	1.12			
2. Çocuğun Fiziksel Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Şehir merkezi	199	7.05	2.08	4.369	.01**	(1-2)
	(2) İlçe merkezi	134	6.40	2.36			
	(3) Kasaba	41	6.31	2.18			
3. Çocuğun Motor (Hareket) Gelişimi Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Şehir merkezi	199	7.03	1.52	.000	1.0	
	(2) İlçe merkezi	134	7.02	1.30			
	(3) Kasaba	41	7.02	1.58			
4. Çocuğun Bilişsel Ve Dil Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Şehir merkezi	199	9.40	1.00	1.617	.20	
	(2) İlçe merkezi	134	9.47	.97			
	(3) Kasaba	41	9.14	1.10			
5. Çocuğun Sosyal-Duygusal Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Şehir merkezi	199	6.30	1.20	.544	.581	
	(2) İlçe merkezi	134	6.41	1.53			
	(3) Kasaba	41	6.51	1.22			

* $p < .05$ ** $p < .01$

Öğrencilerin en uzun yaşadığı yerleşim merkezine göre Çocuğa Bakış Açısı Envanterinden aldıkları puanların dağılımına bakıldığında, çocuğun varlığına bakış ve fiziksel özelliklerine bakış açısı alt testlerinde anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p < .05$). Kasabada en uzun yaşayan öğrencilerin en düşük ortalamaya (Çocuğun varlığına bakış= 9,07, Çocuğun fiziksel özelliklerine bakış açısı=

6,31). Çocuğun varlığına bakış açısı alt ölçeğinde ilçe merkezinde en uzun yaşayan öğrencilerin en yüksek ortalamaya (9.51) sahip olduğu, çocuğun fiziksel özelliklerine bakış açısı alt ölçeğinde ise şehir merkezinde en uzun yaşayan öğrencilerin en yüksek ortalamaya (7,05) sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan Tukey testi sonuçlarına göre, çocuğun varlığına bakış açısı alt testinde en uzun ilçe ve kasabada yaşayan öğrenciler arasında, çocuğun fiziksel özelliklerine bakış açısı alt testlerinde ise en uzun şehir ve ilçe merkezinde yaşayan öğrenciler arasında anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur.

Peker (2007), Türkiye’de “kırsal” ve “kırsal kökenli kentte yaşayan” ailelerin çoğunluğunda, çocuktan anne-babaya doğru bir kaynak aktarımı yaşandığını ve çocuğa bakış açısı ekonomik değer biçimi olarak görüldüğünü vurgulamıştır.

Özyürek ve Tezel-Şahin (2005), çalışmalarında, kırsalda yaşayan anne babaların kentte yaşayan anne-babalara göre daha koruyucu ve daha katı/sert tutuma sahip oldukları belirlemişlerdir.

Buna göre **Tablo 1**’de öğrencilerin çocuğa bakış açısı envanterinin çocuğun varlığına bakış açısı alt testinde en düşük ortalamaya sahip olan en uzun kasabada yaşayanlar olduğu görülmektedir. Böylece, düşük yaşam şartları nedeniyle ailelerin çocukların geliştirilmesi ve desteklenmesi yönünden yetersiz kaldıkları düşünülebilir. Ayrıca, ebeveynler çocuklarını yetiştirirken büyük ölçüde anne-babalarının kendilerini yetiştirme tutumlarından, kendi kişiliklerinden, gelir düzeylerinden, okur-yazarlık durumlarından vb. büyük ölçüde etkilenebilir.

Tablo 2: Araştırmaya alınan öğrencilerin anne öğrenim düzeylerine göre Çocuğa Bakış Açısı envanterinden aldıkları puan ortalamaları, standart sapmaları ve F değerleri.

Çocuğa Bakış Açısı Envanteri Alt Testleri	Öğrenim Durumu	n	Ort.	Std. Sap.	F	p	LSD Testi*
1. Çocuğun Varlığına Bakış Açısı	(1) Okur-yazar	32	9.21	1.40	2.411	.04*	(2-4)
	(2) İlkokul mezunu	183	9.55	.85			
	(3) Ortaokul mezunu	40	9.60	.70			
	(4) Lise mezunu	70	9.21	1.19			
	(5) Üniversite veya yüksekokul mezunu	49	9.28	1.15			
2. Çocuğun Fiziksel Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Okur-yazar	32	6.68	1.65	2.408	.04*	(2-4)
	(2) İlkokul mezunu	183	6.46	2.24			
	(3) Ortaokul mezunu	40	6.70	2.37			
	(4) Lise mezunu	70	7.41	2.09			
	(5) Üniversite veya yüksekokul mezunu	49	6.87	2.37			

3. Çocuğun Motor (Hareket) Gelişimi	(1) Okur-yazar	32	7.18	1.40			
	(2) İlkokul mezunu	183	7.02	1.48			
Özelliklerine Bakış Açısı	(3) Ortaokul mezunu	40	6.95	1.53	.167	.95	
	(4) Lise mezunu	70	6.97	1.41			
	(5) Üniversite veya yüksekokul mezunu	49	7.08	1.41			
4. Çocuğun Bilişsel ve Dil Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Okur-yazar	32	9.34	1.20	1.759 1.751.759	.13	
	(2) İlkokul mezunu	183	9.32	1.04			
	(3) Ortaokul mezunu	40	9.77	.47			
	(4) Lise mezunu	70	9.34	1.17			
	(5) Üniversite veya yüksekokul mezunu	49	9.46	.73			
5. Çocuğun Sosyal-Duygusal Özelliklerine Bakış Açısı	(1) Okur-yazar	32	6.37	1.07	.257	.90	
	(2) İlkokul mezunu	183	6.39	1.21			
	(3) Ortaokul mezunu	40	6.40	1.23			
	(4) Lise mezunu	70	6.22	1.13			
	(5) Üniversite veya yüksekokul mezunu	49	6.44	2.09			

* $p < .05$

Öğrencilerin anne öğrenim düzeylerine göre Çocuğa Bakış Açısı Envanterinden aldıkları puanların dağılımına bakıldığında, çocuğun varlığına bakış ve fiziksel özelliklerine bakış açısı alt testlerinde anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p < .05$). Çocuğun varlığına bakış açısı alt testinde annesi okur-yazar ve lise mezunu olan öğrencilerin en düşük ortalamaya (9,21), annesi ortaokul mezunu öğrencilerin en yüksek ortalamaya (9,60) sahip olduğu bulunmuştur. Çocuğun fiziksel özelliklerine bakış açısı alt ölçeğinde ise annesi ilkokul mezunu öğrencilerin en düşük ortalamaya (6,46) sahip olduğu, annesi lise mezunu olan öğrencilerin ise en yüksek ortalamaya (7,41) sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Gruplar arasındaki farkın belirlenmesi ile ilgili yapılan tek yönlü varyans analizi sonucuna göre uygulanan LSD testinde, çocuğun varlığına bakış ve fiziksel özelliklerine bakış açısı alt testinde annesi ilkokul ve lise mezunu olan öğrenciler arasında farklılığın olduğunu ortaya çıkmıştır.

Bilgin ve diğ. (1998) mesleklere göre aile araştırması ile ilgili çalışma sonuçlarında, işçi ailelerinin “iyi bir anne çocuk yetiştirmede neye dikkat etmek gerekir” sorusuna en çok çocuğun sağlıklı yetişmesi yanıtını verdiklerini saptamıştır.

Aile Yapısı Araştırması (2006) sonuçlarında, çocuk ile ilgili düşünceleri cinsiyete göre bakıldığında, erkeklerin % 89.3'ü, kadınların % 87.4 çocukların yaşlılıklarında anne-babalarına bakması gerektiğini ve yarıya yakını da soyunun devamı olarak düşünmektedir. Buna göre Türk toplumunda çocuğun varlığına geleneksel bir bakış açısı var olduğu görülmektedir. Çocuk insan soyunun ve geleceğin temsilcisi olarak görüldüğünden eğitim düzeyi düşük ailelerde geleneksel görüşlere daha bağlı olduğu düşünülebilir.

Tablo 1 ve **Tablo 2**'de en uzun şehir merkezinde yaşayan ve anne eğitim düzeyi yüksek öğrencilerin çocuğun fiziksel özelliklerine daha çok önem verdiği görülmektedir. Türk toplumunda yetişkinler çocukları ilk gördüklerinde “güzel bebek”, “cici kız” gibi iltifatlarla onların fiziksel özelliklerine dikkat çekerek iletişimi başlatmayı tercih ettiği düşünülebilir. Ayrıca büyük şehirde yaşayan insanların birbirlerini daha az tanıma imkânı olduğu için ilk değerlendirmeyi dış görünüşü dikkate alarak yapabilir.

Tablo 3: Araştırmaya alınan öğrencilerin babalarının öğrenim düzeylerine göre Çocuğa Bakış Açısı envanterinden aldıkları puan ortalamaları, standart sapmaları ve F değerleri.

Çocuğa Bakış Açısı Envanteri Alt Testleri	Öğrenim Durumu	n	Ortalama	Std. Sapma	F	p	Tukey Testi*
1. Çocuğun Varlığına Bakış Açısı	(1) İlkokul mezunu	92	9.44	.93	.314	.81	
	(2) Ortaokul mezunu	64	9.35	1.39			
	(3) Lise mezunu	99	9.50	.82			
	(4) Üniversite veya yüksekokul mezunu	119	9.40	.99			
2. Çocuğun Fiziksel Özelliklerine Bakış Açısı	(1) İlkokul mezunu	92	6.53	2.21	.490	.68	
	(2) Ortaokul mezunu	64	6.79	2.00			
	(3) Lise mezunu	99	6.70	2.35			
	(4) Üniversite veya yüksekokul mezunu	119	6.89	2.23			
3. Çocuğun Motor (Hareket) Gelişimi Özelliklerine Bakış Açısı	(1) İlkokul mezunu	92	7.03	1.40	2.687	.04*	(2-4)
	(2) Ortaokul mezunu	64	7.37	1.44			
	(3) Lise mezunu	99	7.12	1.43			
	(4) Üniversite veya yüksekokul mezunu	119	6.76	1.48			

4. Çocuğun Bilişsel ve Dil Özelliklerine Bakış Açısı	(1) İlkokul mezunu	92	9.33	1.08	.709	.54
	(2)Ortaokul mezunu	64	9.46	.99		
	(3) Lise mezunu	99	9.49	.89		
	(4) Üniversite veya yüksekokul mezunu	119	9.32	1.05		
5. Çocuğun Sosyal-Duygusal Özelliklerine Bakış Açısı	(1) İlkokul mezunu	92	6.39	1.07	.671	.57
	(2)Ortaokul mezunu	64	6.21	1.25		
	(3)Lise mezunu	99	6.30	1.12		
	(4)Üniversite veya yüksekokul mezunu	119	6.48	1.67		

***p<.05**

Öğrencilerin baba öğrenim düzeylerine göre Çocuğa Bakış Açısı Envanterinden aldıkları puanların dağılımına bakıldığında, motor (hareket) gelişimi özelliklerine bakış açısı alt testinde anlamlı farklılık elde edilmiştir ($p<.05$). Çocuğun motor (hareket) gelişimi özelliklerine bakış açısı alt testinde babası üniversite veya yüksekokul mezunu olan öğrencilerin en düşük ortalamaya (6,76), babası ortaokul mezunu olan öğrencilerin en yüksek ortalamaya (7,37) sahip olduğu bulunmuştur. Yapılan Tukey testi de anlamlı farklılığın bu iki grup arasında olduğu görülmektedir.

Yörükoğlu (2000), sosyo-kültürel ve ekonomik düzeyi yüksek ailelerin eğitime, başarıya ve toplumsal yükselmeye önem verdikleri görülmektedir. Babaların yoğun iş temposu nedeniyle çocuklarına ayıracak vakitlerinin olmadığını belirtmiştir. Buna göre, babaları üniversite veya yüksekokul mezunu olan öğrencilerin çocuğun motor gelişimi özelliklerine bakış açısı ortalamasının düşük olduğu görülmektedir. Yüksek öğrenim düzeyine sahip babaların çocuklarından beklentilerinin yüksek olması, çocukların bakış açısını etkileyebileceği düşünülebilir. Eğitim düzeyi düşük babaların daha çok çocuklarıyla zihinsel etkinlikler yerine top oynama vb. fiziksel etkinlikleri içeren oyunları tercih ettikleri için, onların hareket gelişimlerini önem verdikleri düşünülebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Okul öncesi öğretmenliği öğrencilerinin çocuğa bakış açılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi amacıyla yapılan araştırma sonucunda; öğrencilerin en uzun yaşadığı yerleşim merkezi ve anne eğitim durumuna göre çocuğun varlığına bakış ve fiziksel özelliklerine bakış açısı alt testlerinde anlamlı farklılık olduğu ($p<.05$), baba eğitim durumuna göre çocuğun motor (hareket) gelişimi özelliklerine bakış açısı alt testinde farkın anlamlı olduğu ($p<.05$) bulunmuştur.

Farklı sosyo-ekonomik ve kültürel çevrelerden gelen okul öncesi eğitim öğrencilerinin çocuğa bakış açılarını anne-babalarının eğitim durumu ve uzun süre buldukları yerleşim merkezinin etkilediği söylenebilir. Bu nedenle, okul

öncesi öğretmen adaylarına kaliteli ve iyi bir eğitimin verilmesi ileride öğretmen olduklarında çocuklara olan bakış açılarının olumlu olmasına ve onlara sevgiyle yaklaşmalarını sağlayacaktır.

Çocuklara okul öncesi eğitim döneminde belli davranışların kazandırılması ve gelişimlerini desteklemek için olumlu bir sınıf atmosferi yaratan, rehberlik edebilen ve onların görüşlerine saygı duyan bir öğretmene ihtiyaçları vardır. Öğretmenin sınıfta olumlu bir atmosfer yaratması çocukların özgüvenlerinin gelişimi yönünden çok önemlidir. Böyle bir ortamda çocuklar olumlu benlik imajı geliştirirlerse, psikolojik olarak kendini daha serbest hisseder ve iletişime daha açık olurlar.

Bu nedenle, okul öncesi öğretmen adaylarının farklı alt yapılardan geldikleri düşünülürse, üniversitede aldıkları eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Öğrencilerin, iyi ve kaliteli bir eğitim almaları, mesleklerini severek yapmalarına ve geleceğin yetişkinleri olacak çocukların duygu ve düşüncelerine saygı duymalarını sağlayacaktır. Ayrıca çocukların fiziksel, motor, bilişsel, dil ve sosyal özellikleri açısından olumlu bir bakış açısı geliştirerek onların tüm gelişimlerini desteklemeye çalışacaktır.

Araştırma bulguları doğrultusunda verilebilecek öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- Köy ve kasaba gibi küçük yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin, çocuğa bakış açılarını genişletebilmeleri için, alan ile ilgili sempozyum, konferans, panel vb. etkinliklere yönlendirilebilirler.
- Küçük yerleşim yerlerinden gelen öğrencilerin, aldıkları eğitimi uygulamalı olarak kullanabilmeleri için, aile ve çevresine çocukla ilgili bilgilerini aktarmaları sağlanabilir.
- Üniversitelerin okul öncesi eğitim programlarında çocukları tanıma teknikleri ile ilgili derslere daha fazla yer verilebilir.
- Okul öncesi öğretmen adaylarının çocuğa karşı tutum ve davranışlarını daha iyi gözlemleyebilmek için uygulama derslerinde gözlem yapılarak öneriler verilebilir.

KAYNAKÇA

Alkan, C., (2000), “İki Binli Yıllarda Öğretmenlik Mesleğinin Yeniden Yapılandırılması ve Öğretmen Adaylarının Yetiştirilmesi”, **Çağdaş Eğitim**, 271,12-14.

Aktan, Kerem, E.-Cömert, D., (2005), “Okul Öncesi Eğitimin Sorunlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma: İstanbul İli Örneği”, **Çağdaş Eğitim**, 326,30-37.

Akyüz, E., (2001), “Çocuk Hakları Sözleşmesinin Temel İlkeleri Işığında Çocuğun Eğitim Hakkı”, **Millî Eğitim Dergisi**, Temmuz, Ağustos, Eylül, Sayı: 151 <http://yayim.meb.gov.tr>

Aldemir, A., (2004), **Öğretmen Adaylarının Bilgi Okuryazarlığı Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Sakarya Üniversitesi Örneği**, Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi.

Aile Yapısı Araştırması (2006), TÜİK, T.C Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, T.C Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara: T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası, www.aile.gov.tr.

Bilgin, V.-Özden, M.-Başbuğ, A.- Akın, F.-Keleş, İ.-Seyfeli, B., (1998), **Mesleklere Göre Aile Araştırması: İşçi Ailesi**, Ankara: Başbakanlık Aile araştırma Kurumu Yayınları.

Doğan, İ. (2001), “Çocuk Hakları Açısından Türkiye’de Çocuk Olgusu” Milli Eğitim Dergisi, Temmuz, Ağustos, Eylül, Sayı: 151. <http://yayim.meb.gov.tr>

Kandır, A., (2001), “Çocuk Gelişiminde Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Yeri ve Önemi”. Milli Eğitim Dergisi. Temmuz, Ağustos, Eylül, Sayı: 151, <http://yayim.meb.gov.tr>

Oktay, A., (1999), **Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem**. İstanbul: Epsilon Yayınları.

Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F., (2005), “Kırsal Bölge ve Şehir Merkezinde Yaşayan 5-6 Yaş Grubu Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocuk Yetiştirme Tutumları”. **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**. 9 (3),121-136.

Peker, M., (2007), “Çocuk İstihdamı Üstüne Bir Deneme (Fişek Enstitüsü Çalışan Çocuklar Bilim ve Eylem Merkezi Vakfı)”, <http://www.fisek.org.tr/017.php>

Tan, M., (1997), “Çocukluğun Tarihi Araştırmalarında Sözlü Tarih Yaklaşımı ve Sözlü Tarihte Bir Çocuk”, **Çocuk Kültürü. 1. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi Bildirileri**. Ankara: Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.

Uzman, E., (2004), “Sosyal Destek Düzeyleri Farklı Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Kimlik Statüleri”, **XII. Eğitim Bilimleri Kongresi**, 805-825.

Yaşar, Ş., (2006), “Çocuklara Vatandaşlık Bilincini Kazandırmada Okul Öncesi Eğitimin Rolü” Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, **I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi**, İstanbul: YA-PA Yayınları.

Yılmaz, E.-Hamarta, E.-Deniz, M. E., (2006), “Anasınıfı Öğretmenlerinin, Kendilerinin ve Aday Öğretmenlerinin Görüşlerine Göre Dönüşümcü Liderlik Düzeylerinin İncelenmesi”, **Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi**, İstanbul: YA-PA Yayınları.

Yörükoğlu, A., (2000), **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**, İstanbul: Özgür Yayınları.